

HDK - HÖGSKOLAN FÖR DESIGN OCH KONSTHANTVERK

YTTRANDE

2016-03-09

Dnr Ku2015/02481/KL

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet **SOU 2015:88 Gestaltad livsmiljö, från Göteborgs universitet**

Högskolan för design och konsthantverk vid Göteborgs universitet har fått ärendet för handläggning direkt till Kulturdepartementet och lämnar följande synpunkter på rubricerad remiss.

Sammanfattning

Göteborgs universitet finner utredningstexten välformulerad, intressant och vill också initialt påpeka att själva utredningens arbetssätt har varit föredömligt med öppet och lyhört förhållningssätt. Den politik som föreslås är av vikt för att utveckla området och det är bra att politiken föreslås bedrivas som en process med kontinuerlig aktualitetsprövning och utvärdering. Vi kommenterar nedan de områden vi finner viktigt att understryka samt en del tveksamheter som regeringen bör beakta.

Förslag till nya nationella mål för arkitektur-, form- och designpolitiken (6.4)

Göteborgs universitet stödjer utredningens förslag att nuvarande mål upphör och att inriktningen på de nya målen är vällovliga. Begreppet gestaltad livsmiljö är intressant men under regeringens arbete med propositionen så bör den internationella gångbarheten beaktas. Den nationella politiken för arkitektur-, form- och designpolitik måste vara förståelig i internationella sammanhang och helt uppkopplad mot de globala samhällsutmaningarna och hur politiken benämns är därför inte oväsentlig. Gestaltad livsmiljö är ett problematiskt ”begrepp” i den internationella diskursen och därmed ställer vi oss tveksamma till om det föreslagna namnet är rätt.

Förslag till ombildning av Arkdes till Myndigheten för Gestaltad livsmiljö (7.3)

Göteborgs universitet ställer sig bakom förslaget att bilda en ny myndighet. Arkdes i nuvarande form (som delvis populärt lokalt museum) kan svårligen ta sig an de förslag som läggs fram i utredningen i sin nuvarande form. Därför ställer Göteborgs universitet sig bakom ombildningen av Arkdes till den nya myndigheten (med nytt namn).

Det är av stor vikt att förtydliga det nationella ansvar som legat, men inte längre ligger (?) på Röhsska museet i Göteborg avseende design och konsthantverk. Den nya myndigheten bör vara uppkopplad mot starka regionala aktörer som Röhsska museet i Göteborg. Vidare bör placeringen av den nya myndigheten beaktas och med tanke på alla de starka aktörerna inom området gestaltad livsmiljö i regionen (Konstnärliga fakulteten och Kulturvård vid universitetet, Röhsska museet, Chalmers Arkitektur, Textilhögskolan Borås och alla starka företag inom arkitektur/design) så kan en placering i Göteborg förordas.

En fond för stöd till utvecklingsinsatser inom arkitektur, form, och design (8.5.4)

Göteborgs universitet ställer sig positiva till den föreslagna fonden för utvecklingsinsatser inom arkitektur, form och design.

Arkitektur, form och design i grund- och gymnasieskolan (10.3)

Under denna rubrik har Göteborgs universitet några viktiga kommentarer:

En viktig grund för förståelsen av gestaltad livsmiljö sker redan i förskolan. Förskolans uppdrag handlar enligt Lpfö98 också om att skapa så kallade pedagogiska miljöer där aspekter av rumslighet och rummets design utifrån ett pedagogiskt lärandeperspektiv är viktiga. Förskollärare idag är medvetna om dessa aspekter i sina aktiviteter med barnen och inom yrket talas om iscensättande av lärande genom rummet och detta kallas också för att se rummet som tredje pedagog (Dahlberg, Moss & Pence, 1999; Lenz Taguchi, 1999; Hultman, 2011; Häikiö, 2007; Nordin Hultman, 2011; Olsson, 2014).

Inom grundskolan och gymnasieskolan talas om situerat lärande (Lave & Wenger, 1991), som också förekommer som ett begrepp inom den pedagogiska forskningen. Här synliggörs i skolforskning mer och mer betydelsen av rummet som lärande rum. En väsentlig del av denna typ av rumslig kunskap liksom kunskap i olika gestaltungsformer där barn och unga lär sig att känna igen, tillämpa och vara förtrogna med olika material sker i skolämnen som bild och slöjd. I dessa ämnen finns också den hållbara utvecklingen med som en naturlig del genom miljötänkande i form av materialval, återvinning, re-cycling men också en pedagogisk hållbarhet gällande att utbildning bildar barn och unga för en kommande framtid. I dessa ämnen arbetar barn och unga med processbaserat lärande, problem-baserat lärande, erfarenhetsbaserad kunskap som alla är viktiga i att förstå och kunna tillämpa estetiska, praktiska, hållbarhets- och gestaltungsbaserad kunskap, som också enligt läroplanen Lgr11 ska finnas med som olika kunskapsformer som de skall möta i en varierad undervisning utifrån kunskapsmål som fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet (SOU92:94).

För att barn och unga ska kunna tillägna sig kompetens kring gestaltad livsmiljö är kännedomen om frågorna hos de lärare de möter av stor betydelse. Därför är lärarutbildning i de estetiska och praktiska ämnena och gällande bild och slöjd i skolan av yttersta vikt. Det är i

dessa ämnen som dessa frågor också får sitt tvärvetenskapliga sammanhang i relation till andra ämnen.

Breddad rekrytering – en kvalitet i utbildningen (10.9.1)

Göteborgs universitet vill påminna om de så kallade högskoleförberedande utbildningarna när breddad rekrytering till design- och konsthantverksutbildningar diskuteras. Utredningen tar upp att samverkan mellan utbildningsformerna bör öka men vi menar att rekrytering till de högskoleförberedande utbildningarna bör bli föremål för vidare analys då svårigheterna att vidga rekryteringsbasen startar redan vid dessa utbildningar. Göteborgs universitet delar dock utredningens analys att en breddad rekrytering dels är en viktig kvalitetsfråga och dels att ett internt arbete med en normkritisk ansats är nödvändig.

Finansiering av nationella forskningsnätverk (10.9.2)

Göteborgs universitet vill understryka vikten av att detta område får en långsiktigt hållbar finansiering och uppmuntrar politiken att säkerställa att så blir fallet i kommande forskningsproposition. Det är väsentligt att dessa nätverk även bildas inom konsthantverk, slöjd och hantverk och inom Västra Götalandsregionen har vi stora förutsättningar att bidra till dessa.

Internationella perspektiv - utredning av konsekvenserna av studieavgifter (10.9.4)

Det är av vikt att utreda denna fråga men vidare att utreda konsekvenserna av att i detta skede ta bort dem. Exempelvis behövs ett utvidgat stipendieprogram kopplat till det kulturella området där avgifterna är alldeles för höga idag införs. Om avgifterna tas bort måste också motsvarande satsning på konstnärliga högskoleplatser finansieras. HDK har idag ca 20 studenter inom design och konsthantverksområdet som finansieras genom avgifter.

Behov av en utvidgad kunskap i grundutbildningarna på universitet och högskolor (10.9.5)

Göteborgs universitet stödjer tanken att ett tvärvetenskapligt perspektiv är viktigt inom samtliga konstnärliga utbildningar men menar att utredningen tänker allt för snävt. Det är omöjligt att fylla design- och arkitektstudenterna med all nödvändig kunskap i vårt samhälle och menar istället att våra utbildningar bör utbilda olika typer av kompetenta praktiker som kan samarbeta i ett framtida arbetsliv. Här behöver dagens utbildningssystem möjligen reformeras och vi skulle välkomna en sådan diskussion snarare än staten ”trycker in” ytterligare innehåll i våra konstnärliga utbildningar.

Strategisk lokalförsörjning

Lokaler är en strategisk resurs för Göteborgs universitet. Hur väl vi lyckas i gestaltningen av universitetets kunskapsmiljöer är viktigt för vår attraktivitet och framgång. Universitetet måste

därför ha en ständigt pågående dialog kring vad området arkitektur, form och design gör, såväl internt som externt. Som ett cityuniversitet är vi en del av stadens liv så det arkitekturen gör med våra kunskapsmiljöer gör den också för Göteborgs stad. Universitetet ska som en öppen, tillgänglig och integrerad del av samhället agera förebildligt. Universitetet behöver samverka för att nå framgång inom området och ser en samlande myndighet som en bra bas för detta. Den nya politiken kommer att kunna bli del i det dagliga arbetet med universitetets lokalförsörjning.

På Göteborgs universitets uppdrag

Ulf Dalnäs, Prefekt
Högskolan för design och konsthantverk

Exp
arkiv
KF